

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВЪРХОВЕН
КАСАЦИОНЕН
СЪД

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бх. № 473/21
Дата 07.08.2025 г.

ИЗХ. №

**ДО
Г-ЖА ПАВЛИНА ПАНОВА -
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

На Ваш изх. 414/08.07.2025 г.

Относно: Становище на Върховния касационен съд по искане на Административния съд София-град за установяване на противоконституционност на чл. 796, ал. 2 от Закона за административните нарушения и наказания.

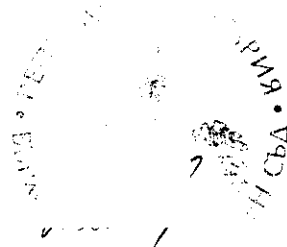
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПАНОВА,

Приложено изпращам на Вашето внимание становище на НК на ВКС, изготвено от аналитичното звено (НК) на Върховния касационен съд по конституционно дело № 7/2025 г. на Конституционния съд на Република България.

Приложение: съгласно текста.

С уважение,

**ГАЛИНА ЗАХАРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**

ДТ

СТАНОВИЩЕ

НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ

по конституционно дело № 7/2025 г. на Конституционния съд
на Република България

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 08.07.2025 г., постановено по конституционно дело № 7/2025 г. Конституционният съд е допуснал до разглеждане по същество искането на Административен съд София - град, 20 състав, за установяване на противоконституционност на чл. 79б, ал. 2 от Закона за административните нарушения и наказания (обн. ДВ, бр.69 от 1969 г., последно изм. и доп. ДВ, бр. 61 от 29.07.2025 г).

Конституиран като заинтересована институция по конституционното дело, Върховният касационен съд дава следното становище:

Както е посочено в искането, оспорената разпоредба е приета с § 35 от Закона за изменение и допълнение на Закона за административните нарушения и наказания (ЗИДЗАНН), обн. ДВ бр. 109 от 22.12.2020 г., в сила от 23.12.2021 г.

Нормата на чл. 79б, ал. 2 ЗАНН повелява, че в случаите на ал. 1 наказателното постановление влиза в сила в частта относно наложената глоба от датата на плащането. В случай че нарушителят е обжалвал наказателното постановление и в срока по ал. 1 е заплатил глобата, производството по разглеждане на жалбата в тази част се прекратява на основание чл. 63г от ЗАНН.

Суверенно право на Народното събрание е да формира наказателната политика на държавата, но в случая сме изправени пред неоправдано и непропорционално ограничаване на правото на защита на административно наказания, на право на достъп до съд на санкционираното лице, както и до нарушаване принципа на правовата

държава. Затова има основание да се приеме, че оспореният текст е противоконституционен на тези основания.

Приемането на текста от законодателя е извършено с цел – увеличаване на събираемостта на глобите и имуществените санкции чрез предвиждане на привилегия за санкционираното лице при доброволно и своевременно изпълнение на наложената санкция и облекчаване на държавната администрация в дейността ѝ по събиране на санкциите и на съдилищата от голям брой дела, при които се оспорва само размерът на същата.

При действащата разпоредба на чл. 79б, ал. 2 ЗАНН не се предвижда възможност за обжалване на наказателното постановление въпреки извършеното плащане. Нормата въвежда изключение от правилото, че всеки може да обжалва пред съд правораздавателен акт на администрацията, който засяга негови права и законни интереси, защото с предварителното заплащане на глобата/имуществената санкция от санкционираното лице, преди влизането в сила на наказателното постановление, се елиминира съдебният контрол върху наказателното постановление, с което е наложена. Въведена е законодателна фикция, че наказателното постановление влиза в сила от деня на плащането и поради това не подлежи на обжалване.

Всяко установяване от законодателя на изключение от съдържащо се в Конституцията общо правило на обжалване на глоби от граждани по повод извършено административно нарушение трябва да се основава не на целесъобразност, защото с посочения регламент се преследва постигането на очертаните по-горе цели – увеличаване събираемостта на глобите и имуществените санкции, улесняване на администрацията по събиране на държавните вземания и разтоварване на съдилищата от дела, а на сериозни и основателни причини, като изключението трябва да е ясно и точно формулирано и да се основава на ясен и точен критерий, който да обуслови нуждата от него.

Поначало, Основният закон на Република България прогласява в чл. 56 правото на защита на гражданите, в случаите на нарушени или застрашени техни права. Правото на защита имплицитно включва в себе си право на активно поведение на всеки гражданин при накърнени негови

права и законни интереси да се обърне към съд за решаване на правния спор. Затова и възможността да се осъществи съдебен контрол върху онези правораздавателни актове на администрацията, с които се налагат глоби на гражданите, е предвидена в чл. 120, ал. 2 от Конституцията, което идва да покаже важността на правото на гражданина да сезира съда, когато са нарушени или застрашени неговите права и законни интереси.

С въведеното с оспорения чл. 79б, ал. 2 ЗАНН ограничение се прегражда достъпът до съд на санкционираното лице по оспорване на наказателното постановление. Това е така, защото съобразно изричната норма на закона лицето заплаща 80% от наложената му глоба/имуществена санкция и наказателното постановление влиза в сила от деня на плащането и този факт – на влизане в сила на наказателното постановление, прегражда пътя на съдебен контрол върху него.

В случая, макар да се касае до административнонаказателно производство, става дума за наказателно обвинение (Р № 1/2012 г. по к.д. № 10/2011 г.), защото издаването на наказателно постановление от административнонаказващ орган е правораздавателен акт, поради което съдебната защита винаги трябва да съществува като възможност за санкционираното лице и достъпът до съд трябва да бъде винаги открит.

Както трайно е посочвал в практиката си Конституционният съд правото на защита по смисъла на чл. 56 Конституцията и чл. 6, § 1 КЗПЧОС включва задължително достъп до съд в случаите на наказателно обвинение. То изисква степен на нормативна защита на правната сфера на извършителя, еквивалентна на предоставяната в наказателния процес. (Р № 4/2025 г. к.д. № 29/2024 г.). И ако за санкционираното пълнолетно вменяемо лице, което по своя преценка е взело решение да използва възможността по чл. 79б ЗАНН и да не оспорва извършеното нарушение, нормата е търпима, защото гражданинът е този, който решава как да постъпи – дали да упражни правото си на жалба или да плати 80% от размера на наложената му глоба/имуществена санкция и да се откаже от съдебно обжалване, то в случаите на заплатена глоба от трето лице наказателното постановление става окончателно и в случай на депозирана пред съд жалба от санкционираното лице производството по делото се прекратява, като се преклудира правото му да обжалва наказателното

постановление. Санкционираното лице е лишено от възможност да противопостави пред съд защитните си аргументи.

Текстът на чл. 79б, ал. 2 ЗАНН, така както е приет от нормотвореца, съдържа забрана за лицето, санкционирано с наказателно постановление и заплатило глобата/имуществената санкция в редуциран размер, да упражни правото си на жалба срещу наказателното постановление или при упражнено такова, в 14-дневния срок от връчване на наказателното постановление производството се прекратява. Законодателят фингира, че плащането е равнозначно на отказ от обжалване. Не може да се приеме, че заплащането на глобата/имуществената санкция демонстрира действително нежелание на санкционираното лице да обжалва наказателното постановление. Това действие на административно наказаното лице може да е мотивирано от различни съображения.

Въведеното ограничение да се обжалва наказателното постановление и така да се изключи достъпът до съд, влиза в противоречие с принципа на правовата държава (Р № 1/2012 г. по к.д. № 10/2011 г.). А правова държава е тази, в която държавната власт се основава на закони, които материално и формално съответстват на Конституцията и които са създадени за запазване на човешкото достойнство, постигане на свобода, справедливост и правна сигурност (Р № 1/2005 г. по к.д. № 8/2004 г.). Това е така, защото правовата държава в материален смисъл е държава на справедливостта, в която правният ред съблюдава и защитава основните права на гражданите. (Р № 4/2025 г. по к.д. № 29/2024 г.). А в случая тъкмо основно право на гражданите е ограничено. Действието на разпоредбата на чл. 79б, ал. 2 ЗАНН е оправдано единствено по целесъобразност – улесняване на администрацията в дейността ѝ по събиране на глобите/имуществените санкции и намаляване на съдебните дела. Всяко ограничаване на основните конституционно гарантирани права на гражданите, което има за цел да компенсира неспособността на държавата да изпълнява задълженията си, е недопустимо в правовата държава.

С оглед на изложеното, Върховният касационен съд подкрепя искането на Административен съд София - град, 20 състав, за установяване на противоконституционност на чл. 79б, ал. 2 от ЗАНН.